

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Heleny Karetové a soudců Mgr. Pavla Freiberta a Mgr. Alice Žáčkové ve věci

žalobkyně: **CDC Germany Investment GmbH**
reg. č. HRB 73965 (Amtsgericht Düsseldorf)
sídlem c/o Kieffer Stübben & Partner, Graf-Recke-Straße 82, 40239 Düsseldorf,
Spolková republika Německo
zastoupená advokátem JUDr. Ondřejem Rathouským
sídlem Ovocný trh 8, 110 00 Praha 1

proti

žalované: **CHJV Technologies s. r. o.**, IČO: 047 87 757
sídlem Beranových 130, 199 00 Praha 9 – Letňany
zastoupená advokátem JUDr. Ing. Pavlem Sorokáčem, MBA
sídlem Pařížská 68/9, 110 00 Praha 1

o zaplacení 5.000.000 EUR příslušenstvím, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 26. ledna 2022, č. j. 40 C 332/2016-282,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se ruší** a věc **se vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 5.000.000 EUR spolu s 8,05% ročním úrokem z prodlení z této částky od 23. 7. 2016 do zaplacení (výrok I.), dále povinnost k náhradě nákladů řízení žalobkyně v částce 4.637.999 Kč (výrok II.) a konečně též povinnost k náhradě nákladů řízení placených státem v částce 67.751,20 Kč (výrok III.).
2. Takto rozhodl o žalobě, jíž se žalobkyně domáhala vůči žalované zaplacení shora uvedené částky s tím, že žalovaná se o tuto částku na úkor žalobkyně bezdůvodně obohatila. Konkrétně tvrdila, že žalovaná předmětnou částku obdržela jakožto „nevratný poplatek“ na základě Memoranda o porozumění podepsaného dne 10. 2. 2016 mezi žalobkyní a společností HE3DA s. r. o., IČO: 289 49 935 (dále jen „**Memorandum**“). Žalobkyně však následně od Memoranda odstoupila z důvodu hrubého porušení sjednaných podmínek, svědčícího pro závěr, že byla již na počátku oklamána, aby z ní byla předmětná částka vylákána.
3. Žalovaná se podané žalobě bránila především tím, že není dána její pasivní věcná legitimace, neboť není stranou Memoranda a její účet, na který byly předmětné finanční prostředky připsány, byl toliko platebním místem. Příjemcem těchto prostředků tak byla společnost HE3DA s. r. o., která je následně poskytla dále žalované formou zápůjčky. Žalovaná je tak ohledně přijatých prostředků v dobré víře, že se takto stala jejich poctivým držitelem. Nadto

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Zavázalová

žalovaná dovozovala, že tyto prostředky nemá povinnost vrátit i s ohledem na ujednání obsažená v Memorandu a žaloba je navíc předčasná, nakolik z Memoranda plyne závazek stran pokusit se o řešení sporu nejprve prostřednictvím přátelských konzultací.

4. Soud prvního stupně vyšel na základě provedeného dokazování po skutkové stránce ze zjištění, že žalobkyně poté, co byla seznámena s technickými parametry vývoje a produkce revolučních 3D lithiových baterií, projevila zájem podílet se na projektu jejich výroby a uzavřela proto dne 10. 2. 2016 se společností HE3DA s. r. o. Memorandum, stanovící pravidla pro další spolupráci na poli výzkumu a vývoje, designu, výroby, marketingu a prodeje produktu. Tato spolupráce měla být realizována formou tzv. joint venture, konkrétně prostřednictvím nově založené společnosti s ručením omezeným, kterou se stala žalovaná. Z Memoranda pak plynul žalobkyni závazek uhradit žalované „nevratný poplatek“ ve výši 5.000.000 EUR s tím, že tento má být žalobkyni vrácen v případě, že nastane některá z Memorandem předvídaných skutečností. Společnost HE3DA s. r. o. se pro takový případ zavázala zajistit, že žalovaná investici žalobkyni vrátí, a v případě, že se tak nestane, zavázala se nahradit žalobkyni veškeré náklady, škody, poplatky a výdaje spojené s poskytnutím investice. Dne 15. 2. 2016 byla mezi společnostmi HE3DA s. r. o. a žalovanou uzavřena smlouva o zápůjčce, na jejímž základě měla jmenovaná společnost poskytnout žalované částku 5.000.000 EUR, přičemž fakticky mělo jít právě o plnění žalobkyně odpovídající platbě uvedeného poplatku. Předmětná částka byla na účet žalované převedena dne 18. 2. 2016. Následně bylo jednáno o převodu 10% obchodního podílu v žalované společnosti na žalobkyni a uzavřena smlouva o tomto převodu, k dokončení převodu však nedošlo z důvodu nesrovnalostí v údajích o uváděné výši základního kapitálu a následně byl žalobkyni nabízen již pouze 5% podíl. Z Memoranda plynul závazek společnosti HE3DA s. r. o. předložit do 70 dnů od podpisu obchodní plán (Business plan), předloženo však bylo pouze shrnutí finančního plánu výroby vypracované dne 1. 6. 2016. V průběhu spolupráce žalobkyně vyjadřovala obavy, že společnost HE3DA s. r. o. a žalovaná nebudou schopny dodržet slibované technické parametry, když prezentované výrobky nevyhovují ani běžně užívaným technologickým standardům pro 12V Start/Stop autobaterie vydaným ve Spojených státech amerických; na výzvu k předložení jiných standardů či norem společnost HE3DA s. r. o. ani žalovaná nijak nereagovaly. Při inspekci provedené dne 25. 4. 2016 bylo zjištěno, že prezentované výrobky zjevně neodpovídaly kritériím vypočteným v prezentaci společnosti HE3DA s. r. o., poskytnuté žalobkyni touto společností v samotném počátku spolupráce. Zjištěno bylo rovněž to, že v rozporu s předcházející domluvou nebyla zajištěna instalace malé plně automatizované výrobní linky v továrně v Letňanech; namísto ní byla žalobkyni prezentována linka, která byla převážně manuálně ovládaná a která v žádném případě nemohla zabezpečit avizovanou sériovou výrobu. Náprava těchto nedostatků nebyla ze strany žalované, resp. společnosti HE3DA s. r. o., zjednána. Žalobkyni měly být poskytovány informace o veškerých platbách realizovaných z předmětné částky 5.000.000 EUR, faktury však byly předloženy až na základě opakovaných žádostí žalobkyně, výpisy z účtu byly předloženy pouze neaktuální, částka 1.800.000 EUR byla vynaložena bez vědomí a souhlasu žalobkyně. Ze závěrů technologického prověřování (due diligence), provedeného 23. 3. a 23. 6. 2016, vyplynulo, že investiční projekt je vykonstruovaný, záměrný podvod, testované baterie neodpovídají smluveným standardům a žalovaný nebyl schopen odstranit vytýkané nedostatky navzdory předcházejícím upozorněním. Žalobkyně proto dne 14. 7. 2016 od Memoranda odstoupila a vyzvala společnost HE3DA s. r. o. i žalovaného, aby částku 5.000.000 EUR vrátily.
5. Po právní stránce soud prvního stupně konstatoval, že podmínky Memoranda byly porušeny podstatným způsobem tím, že nebyly splněny podmínky pro automatické použití poplatku podle Čl. 3.1 Memoranda, spolupráce ze strany společnosti HE3DA s. r. o. nebyla dostatečná (nebyly předkládány informace o finančních transakcích, nebyl předložen obchodní plán),

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Zavázalová

vývoj produktu měl zpoždění a provedenou prověrkou byly zjištěny závažné nedostatky; žalobkyně proto byla oprávněna od Memoranda odstoupit podle ustanovení § 2002 o. z. Odstoupením pak odpadl právní důvod pro užití poskytnuté částky 5.000.000 EUR, jež se tak stala ve smyslu ustanovení § 2991 o. z. plněním bez právního důvodu, které je proto žalovaná povinna žalobkyni vrátit. Sama koncepce „nevratného poplatku“ v Memorandu nevyklučuje jeho vrácení za okolností v Memorandu zvláště uvedených. Dobrá víra žalované nemohla být za daných okolností založena smlouvou o zápůjčce, neboť vůlí stran Memoranda bylo od počátku převedení předmětných prostředků ve prospěch žalované, která již měla mít k dispozici též veškeré know-how a patenty a která měla být ovládána jak společností HE3DA s. r. o., tak i žalobkyní. S ohledem na totožnost osoby jednatele žalované i společnosti HE3DA s. r. o. pak muselo být žalované známo i to, že tyto předpoklady pro automatické použití předmětného poplatku nebyly naplněny. Za nedůvodnou považoval soud prvního stupně výhradu žalobkyně stran pozdní úhrady předmětného poplatku z její strany (a z toho plynoucího zániku práv a povinností z Memoranda), neboť všichni účastníci toto opožděné plnění akceptovali a nadále se Memorandem řídili. Pokud měl případný spor plynoucí z Memoranda být řešen nejprve formou konzultací, je tento postup závazný pouze pro společnost HE3DA s. r. o., nikoli pro žalovanou, jež není stranou Memoranda. Žalobu proto shledal důvodnou.

6. O náhradě nákladů řízení soud prvního stupně rozhodl podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. tak, že právo na ni přiznal procesně úspěšné žalobkyni. Výši takto přiznané částky pak určil součtem odměny advokáta a náhrady jeho hotových výdajů podle příslušných ustanovení vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s celkem 14 úkony právní služby, 21% DPH a složené zálohy na náklady důkazu.
7. Obdobně soud prvního stupně uložil procesně neúspěšné žalované podle ustanovení § 148 odst. 1 o. s. ř. též povinnost k náhradě nákladů řízení placených státem (svědečné a tlumočné) v rozsahu přesahujícím žalobkyní složenou zálohu.
8. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolání, v němž zdůraznila především nedostatek své pasivní věcné legitimace, neboť není stranou Memoranda (což ostatně konstatoval i soud prvního stupně) a k žalobkyni nebyla v žádném právním vztahu. Případnou pohledávku na vrácení poplatku proto může žalobkyně mít nikoli vůči žalované, nýbrž výhradně proti společnosti HE3DA s. r. o. Zápůjčka sjednaná mezi žalovanou a společností HE3DA s. r. o. na tento vztah navazuje, je o ní řádně účtováno a ze strany žalované je vůči jmenované společnosti řádně hrazena. Tohoto řádně existujícího závazku by se žalovaná jakýmkoli plněním vůči žalobkyni nezprostila. Po skutkové stránce žalovaná zpochybnila výpovědi svědků L. W. a F. G., kteří nemají odpovídající vzdělání pro měření parametrů baterií a hodnocení technologie výroby (přitom z důkazů předkládaných žalovanou, ovšem soudem prvního stupně nehodnocených, plyne faktické dokončení a spuštění sériové výroby baterií na lince). Není také pravdou, že se společnost HE3DA s. r. o. zavázala vložit do společného podniku know-how a práva duševního vlastnictví; zavázala se poskytnout toliko licenci na výrobu baterií, což učinila. Pokud došlo k nesrovnalostem v případě převodu části obchodního podílu v žalované na žalobkyni, toto je důsledkem pochybení notáře, přičemž společnost HE3DA s. r. o. bez odkladu zjednala nápravu. Pokud měl být následně převeden pouze menší 5% podíl namísto původního podílu ve výši 10 %, stalo se tak v důsledku neochoty žalobkyně poskytnout další částku 5.000.000 EUR. Byla to tedy žalobkyně, kdo takto navržený převod neakceptoval. Nepředložení obchodního plánu nebylo nikdy podmínkou pro vrácení poplatku; navíc je obchodní plán ve své podstatě obsažen v prezentaci, na niž žalobkyně (i soud) odkazují v souvislosti s nevyhovujícími parametry baterií. Ani tyto nedostatky baterií pak nebyly jakkoli relevantně doloženy (kupř. protokolem z měření); baterie

byly navíc testována a certifikovány německým certifikačním úřadem TÜV, Českou akademií věd, Ústavem fyzikální chemie J. Heyrovského, ČVUT a mezinárodním certifikačním institutem INTERTEK USA, čímž je splnění parametrů baterií doloženo. Soud prvního stupně se však těmito skutečnostmi nezabýval a bez dalšího vzal za svá pouhá tvrzení žalobkyně, aniž by zadal kupříkladu zpracování znaleckého posudku. Není pravdou, že by žalobkyně nebyla informována o prováděných nákupech, neboť faktury dodavatelů jí byly předloženy, část již k datu první inspekční prohlídky, část později na základě e-mailového požadavku jejího zástupce. Přehledy o finančních operacích měly být předkládány čtvrtletně, faktury a výpisy z účtu byly k datům 1. 4. 2016 a 1. 7. 2016 předloženy; navíc šlo i zde o povinnost společnosti HE3DA s. r. o. a nikoli žalované. Pokud jde o zpoždění oproti plánu prací (Work of Schedule), zdůraznila žalovaná orientační povahu tohoto dokumentu s tím, že neobsahuje veškeré činnosti a odvíjí se od možností dodavatelů. Řada požadavků žalobkyně nebyla nijak podepřena Memorandem, některé požadavky byly nerealistické a neodpovídaly limitním možnostem, s nimiž byla žalobkyně seznámena (byla přítomna v laboratoři a částečně se účastnila i výrobního procesu jednotlivých článků). Žalovaná také namítla, že soud prvního stupně se nijak nevypořádal se změnou žalobkyní uplatněného nároku, který byl původně konstruován jako následek porušení Memoranda, následně však dne 30. 10. 2020 žalobkyně argumentovala neexistencí smlouvy; tento nárok však žalovaná považuje za promlčený a i věcně nedůvodný. Žalobkyně sama pozbytím platnosti Memoranda (následkem vlastního porušení povinností z něj plynoucích) nikdy dříve neargumentovala a považovala jej za platné a účinné. Nyní se tak nepřipustně dovolává vlastního nepoctivého (protiprávního) jednání. Navíc by v takovém případě šlo o vědomé plnění nedluhu ve smyslu ustanovení § 2997 odst. 1 o. z., které samo o sobě nárok na vydání bezdůvodného obohacení vylučuje. Závěrem žalovaná shrnula, že soud prvního stupně neprovedl dokazování v celém potřebném rozsahu a ve značné míře se spokojil pouze s tvrzeními žalobkyně. Rozsudek pak trpí nepřezkoumatelností a je vnitřně rozporný, protože žalovaná navrhla jeho zrušení s tím, že žaloba by měla být zamítnuta, případně věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Žalobkyně se k podanému odvolání nijak nevyjádřila.
10. Po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 202 o. s. ř. *a contrario*), bylo podáno osobou k tomu oprávněnou (§ 201 o. s. ř.) a včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), přezkoumal odvolací soud ve smyslu ustanovení § 212 a § 212a o. s. ř. napadený rozsudek i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že odvolání žalované je opodstatněné, přičemž doposud tu nejsou podmínky pro potvrzení ani pro změnu napadeného rozhodnutí.
11. V této věci je podstatné, že žalobní nárok byl konstruován jako požadavek na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého plněním žalobkyně na účet žalované v návaznosti na Memorandum uzavřené mezi žalobkyní a společností HE3DA s. r. o. V této souvislosti nabývá na svém významu námitka nedostatku pasivní věcné legitimace žalované a spolu s ní též otázka konkrétní skutkové podstaty bezdůvodného obohacení (došlo-li k němu). Nutno konstatovat, že soud prvního stupně se těmito otázkami zabýval jen zcela nedostatečně, a to jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní.
12. Bezdůvodné obohacení podle ustanovení § 2991 odst. 2 o. z. vzniká zvláště tomu, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám. Jednotlivé skutkové podstaty bezdůvodného obohacení pak je třeba důsledně rozlišovat, přičemž toto rozlišení není samoúčelné, nýbrž má konkrétní praktické dopady mimo jiné i do závěru o tom, kdo je v daném případě ochuzeným a kdo obohaceným. Je tak podstatný rozdíl mezi plněním (zcela) bez právního důvodu a situací, kdy tu právní důvod plnění byl, avšak byl

neplatný či později (kupř. následkem odstoupení) odpadl. V prvně uvedeném případě je zcela jednoznačné, že vztah z bezdůvodného obohacení vzniká mezi osobou, která plnila, a osobou, již bylo plněno; to však bez výhrad neplatí tam, kde plnění ve své době právní důvod (byť třeba neplatný) mělo, avšak ten později odpadl. V takovém případě totiž vztah z bezdůvodného obohacení vzniká zásadně pouze mezi smluvními stranami právního jednání, jež takový právní důvod zakládalo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 28 Cdo 694/2019).

13. V nyní řešené věci je pak podstatné, že k tvrzenému obohacení žalované mělo dojít na základě právního jednání (Memoranda), jehož účastníkem žalovaná není, neboť bylo sjednáno toliko mezi žalobkyní a společností HE3DA s. r. o. Vztah z bezdůvodného obohacení založeného takovýmto plněním pak může vzniknout zásadně právě jen mezi žalobkyní a společností HE3DA s. r. o., přestože předmětné plnění mělo být podle Memoranda poskytnuto přímo třetí osobě (na účet žalované). Tomu ostatně odpovídá i textace Memoranda, které stanoví povinnost toliko smluvnímu partnerovi (společnosti HE3DA s. r. o.), jenž je zavázán „zajistit“, aby žalovaná (jíž z Memoranda žádná povinnost neplyne a ani plynout nemůže, neboť není jeho účastníkem) předmětný poplatek žalobkyni vrátila, a pokud tak neučiní, je smluvní partner povinen nahradit žalobkyni takto vzniklou škodu. I tato smluvní úprava tedy jednoznačně vychází z toho, že žalobkyni přímý nárok vůči žalované nesvědčí.
14. To platí i za situace, kdy by snad dané plnění bylo z hlediska smluvního ujednání obsaženého v Memorandu ze strany žalobkyně opožděné, neboť smluvní strany je i tak akceptovaly a Memorandem se nadále řídily (opožděné plnění ve prospěch účtu žalované bylo smluvním partnerem HE3DA s. r. o. akceptováno, žalovanou nebylo vráceno a rovněž i sama žalobkyně vyžadovala jak od svého smluvního partnera, tak i od žalované plnění jejich závazků podle Memoranda), čímž nepochybně projevily vůli být Memorandem i nadále vázány. Lze proto souhlasit se soudem prvního stupně v tom směru, že tímto způsobem došlo konkludentně k dohodě o změně Memoranda tak, že opožděná úhrada sjednaného poplatku neměla (oproti původnímu ujednání obsaženému v Čl. 3.2 Memoranda) za následek jeho zánik. Teprve výrazně pozdější dovolávání se opožděné úhrady ze strany žalobkyně pak namůže na věci ničeho změnit. To platí tím spíše, že žalobkyně se takto v rozporu s ustanovením § 6 odst. 2 o. z. dovolává vlastního porušení svého závazku, který jí z Memoranda plynul.
15. Právě rozvedené pravidlo (které by jinak bez dalšího muselo vést k zamítnutí podané žaloby) však neplatí bezvýjimečně, nýbrž je modifikováno úpravou obsaženou v ustanovení § 2995 o. z. Citované ustanovení dopadá na ty případy, kdy poskytnuté plnění vedlo k obohacení třetí osoby (jako zde), a stanoví její povinnost k vydání bezdůvodného obohacení za situace, kdy byl ochuzený k plnění přiveden lstí, donucen hrozbou či zneužitím závislosti nebo pokud nebyl svéprávný. V daném případě přichází v úvahu toliko první z uvedených skutkových podstat (lest), přičemž již ze samotného návrhu žalobkyně je zřejmé, že právě takového posouzení se skutečně dovolává, když uvádí, že byla oklamána a předmětné plnění z ní bylo vylákáno. Právě a jen tehdy, bylo-li by skutečně prokázáno, že k uzavření Memoranda, na jehož základě bylo následně předmětné plnění na účet žalované poskytnuto, došlo v důsledku lsti, mohl by být nárok žalobkyně vůči žalované důvodný. Touto pro věc podstatnou otázkou se však soud prvního stupně vůbec nezabýval, jeho úvahy o pasivní legitimaci žalované jsou proto neúplné a z tohoto pohledu i nepřezkoumatelné.
16. Odvolacímu soudu proto nezbylo než podle ustanovení § 219a odst. 1^opísm. b) o. s. ř. napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

17. Na soudu prvního stupně nyní bude, aby – vázán závazným právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 226 odst. 1 o. s. ř.) – s ohledem na relevantní skutková tvrzení účastníků a výsledky dosavadního dokazování zaměřil svou pozornost (a případné další dokazování) k otázce, zda byla žalobkyně k uzavření Memoranda a potažmo k poskytnutí předmětného plnění na účet žalované přivedena lstí, neboť pouze v takovém případě může být její žaloba potenciálně úspěšná (samozřejmě při splnění dalších podmínek pro vznik bezdůvodného obohacení). Teprve pokud bude možno takový závěr učinit, bude namístě se znovu – a to i v souvislosti s případnými dalšími najevo vyššími skutečnostmi – zabývat také otázkou vzniku bezdůvodného obohacení, tj. v daném případě odpadnutím právního důvodu plnění (platností odstoupení). Vzhledem ke skutečnosti, že v souvislosti se zkoumáním otázky lsti lze očekávat další skutková zjištění, která mohou mít vliv i na posouzení dalších navazujících otázek (zejména odstoupení a jeho platnosti), jeví se v tuto chvíli předčasným, aby odvolací soud již nyní zaujímal konkrétní stanovisko i k těmto navazujícím otázkám. V novém rozhodnutí soud prvního stupně neopomene také znovu rozhodnout o nákladech řízení, a to včetně nákladů tohoto řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k/ o. s. ř.).

Praha 28. července 2022

JUDr. Helena Karetová v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Zavázalová